

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE

Turyzm 2011, 21/1–2

PROFESOR JADWIGA WARSZYŃSKA (18 VII 1925 – 19 VIII 2011)

Nauka polska poniosła wyjątkowo bolesną i niepowetowaną stratę. 19 sierpnia zmarła tragicznie Profesor Jadwiga Warszńska, emerytowany profesor zwyczajny w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, długoletni wicedyrektor Instytutu Geografii UJ i kierownik Zakładu Geografii Turyzmu w tymże Instytucie, członek Komisji Geografii Turyzmu Międzynarodowej Unii Geograficznej, członek Komisji Nauk Geograficznych Oddziału PAN w Krakowie oraz Polskiego Towarzystwa Geograficznego.

Jadwiga Warszńska urodziła się w Tarnowie, w rodzinie nauczycielskiej. Studia wyższe odbyła w latach 1947–1952 na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tytuł magistra filozofii otrzymała broniąc pracy pt. *Wież przestrzenno-społeczna w Krakowie*. Stopień naukowy doktora nauk przyrodniczych nadała Jej Rada Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UJ w roku 1961 na podstawie

rozprawy zatytułowanej *Rozwój sieci komunikacyjnej w województwie krakowskim*. Stopień doktora habilitowanego uzyskała w roku 1974 na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy habilitacyjnej pt. *Ocena zasobów środowiska naturalnego dla potrzeb turystyki*. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego otrzymała w roku 1983, a profesora zwyczajnego w roku 1989.

W latach 1951–1954 Jadwiga Warszńska pracowała jako nauczycielka w Liceum Pedagogicznym w Tarnowie, ale już od roku 1958 nierozdzielnie związana była z Instytutem Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie została zatrudniona po odbyciu studiów aspiranckich na Uniwersytecie Warszawskim i na Uniwersytecie Jagiellońskim (1954–1958).

Opublikowany dorobek naukowy Jadwigi Warszńskiej, obejmujący m.in. sześć książek autorskich, kilka książek pod redakcją naukową i ponad 100 artykułów, to plon ponad 50-letniego trudu badacza znanego z niezwykłej dokładności i erudycji nauko-

wej. Składają się nań jednak również liczne prace niepublikowane (studia, analizy, opracowania metodyczne), wykonane na zlecenie instytucji naukowych i administracji państwowej.

Przedmiotem badań Profesor Jadwigi Warszyńskiej w początkowym okresie Jej działalności naukowej była geografia transportu i usług. Problematyki tej dotyczy wiele Jej studiów regionalnych o charakterze analitycznym (w tym również rozprawa doktorska), a także opracowań syntetycznych zmierzających do typologii i klasyfikacji przestrzennej.

Od drugiej połowy lat 60. główną dziedziną zainteresowań Jadwigi Warszyńskiej stała się geografia turystyki. Prace z tego zakresu to studia metodologiczno-teoretyczne, w tym zajmujące się ilościowymi metodami oceny środowiska przyrodniczego na potrzeby turystyki oraz opracowania monograficzne różnych obszarów Polski, a zwłaszcza Krakowa i Karpat. Na szczególną uwagę zasługują studia teoretyczno-metodologiczne Jadwigi Warszyńskiej, które odnoszą się zarówno do teorii geografii turystyki jako młodej dyscypliny geograficznej, jak i do konkretnych rozwiązań metodologicznych. Te ostatnie dotyczyły najczęściej ilościowej oceny zasobów środowiska przyrodniczego na potrzeby turystyki. Wśród nich umieścić należy również rozprawę habilitacyjną, w której Autorka przedstawiła propozycję metody polegającej na zastosowaniu modelu matematycznego do oceny atrakcyjności poszczególnych elementów środowiska w skali miejscowości. Syntezą dorobku metodologiczno-teoretycznego Profesor Warszyńskiej jest książka pt. *Podstawy geografii turystyki*, napisana wspólnie z Antonim Jackowskim. Przedstawiona w latach 80. zmodyfikowana koncepcja geografii turystyki autorstwa Jadwigi Warszyńskiej spotkała się z zainteresowaniem ośrodków zagranicznych, czego dowodem było zlecenie opracowania informacji na ten temat przez Komisję Geografii Turystyki Międzynarodowej Unii Geograficznej (MUG) (publikacja w czasopiśmie „GeoJournal”). Duży udział w dorobku naukowym Profesor Warszyńskiej mają także opracowania regionalne, w których przeważają ujęcia kompleksowe. Syntezą prac o takim charakterze jest m.in. Jej metodyczne studium zawierające próbę określenia stopnia rozwoju funkcji turystycznej polskich Karpat. Jadwiga Warszyńska była też autorką licznych haseł o tematyce komunikacyjnej i turystycznej do słowników (WSP 1982, PWN 1983), a także map – do atlasów wojewódzkich (krakowskiego 1979, bielskiego 1981, tarnowskiego 1988) i miasta Krakowa (1988).

Odrębną sferą działalności naukowej Profesor Warszyńskiej było inicjowanie i organizowanie przez Nią badań oraz opracowań zbiorowych, które miały zarówno charakter monografii regionalnych, jak i podręczników akademickich. Ważne miejsce w Jej dorob-

ku naukowym zajmują: obszerne studium monograficzne pt. *Województwo tarnowskie* (Ossolineum, 1988), którego była redaktorem i współautorem oraz dwutomowy podręcznik, zatytułowany *Geografia turystyczna świata* (PWN 1994, 1995, 1997, 2000), pierwszy w światowej literaturze przedmiotu o tak szerokim zakresie merytorycznym. To ostatnie dzieło powstało z inspiracji Profesor Warszyńskiej, ona też je redagowała. Profesor Jadwiga Warszyńska kierowała również pracami nad *Monografią turystyczną Karpat*, której pierwsza część, dotycząca Karpat rumuńskich, ukazała się w roku 1988. W połowie roku 1995 pod Jej redakcją ukazała się pierwsza w literaturze bardzo obszerna monografia Karpat pt. *Karpaty Polskie – przyroda, człowiek i jego działalność*. Jadwiga Warszyńska była także jej inicjatorem i autorem koncepcji opracowania. Jest to bez wątpienia najważniejsze kompleksowe opracowanie Karpat, jakie ukazało się w poprzednim stuleciu.

Dla pełnego obrazu osiągnięć Profesor Jadwigi Warszyńskiej w zakresie prac redakcyjnych należy wymienić Jej wydawniczy projekt *Atlasu turystyki Polski* (zaniechany z przyczyn natury finansowej). Jadwiga Warszyńska była też redaktorem periodyku „Zeszyty Naukowe UJ – Prace Geograficzne (seria Geografia Ekonomiczna)”. Uczestniczyła ponadto w pracach komitetów redakcyjnych wielu wydawnictw. Były to m.in.: „Folia Geographica”. Series Geographica-Oeconomica (Komisja Nauk Geograficznych Oddziału PAN w Krakowie), „Turizm”¹ (Uniwersytet Łódzki) oraz „Problemy Turystyki” (Instytut Turystyki).

Jako geograf turystyki Profesor Jadwiga Warszyńska zajmuje w kraju pozycję pionierską. Jej prace, cytowane przez licznych autorów, zyskały również uznanie za granicą.

Jadwiga Warszyńska była też twórczynią krakowskiej szkoły geografii turystyki oraz pierwszej w Polsce specjalności dydaktycznej z geografii turystyki. Swą ponad 50-letnią działalność nauczycielską, która zaczęła się jeszcze od zajęć profesora szkolnego, a skończyła tytułem naukowym profesora na Uniwersytecie Jagiellońskim, traktowała Jadwiga Warszyńska nie tyle jako obowiązek, co jako przywilej i powołanie. Jej owocem są pokolenia seminarzystów, którzy pod kierunkiem Profesor Warszyńskiej pisali swe prace magisterskie (ok. 300), a także doktorzy, nad którymi sprawowała swą życzliwą promotorską opiekę.

Przez 10 lat (1974–1984) Jadwiga Warszyńska pełniła funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Geografii UJ, w tym przez siedem lat (1974–1981) była wicedyrektorem ds. dydaktyczno-wychowawczych. W latach 1979–1994 sprawowała też funkcję kierownika Zakładu Geografii Turystyki.

Profesor Jadwiga Warszyńska była członkiem Komisji Nauk Geograficznych Oddziału PAN w Krakowie, członkiem Rady Naukowej Instytutu Turystyki

oraz zespołu doradczego tegoż Instytutu. Wchodziła w skład zespołów doradczych przy Wojewódzkim Urzędzie Statystycznym w Krakowie, Biurze Rozwoju Krakowa oraz Urzędzie Wojewódzkim w Nowym Sączu. Pracowała społecznie w Polskim Towarzystwie Geograficznym jako przewodnicząca Komisji Geografii Turyzmu (1977–1993).

Za działalność naukową otrzymała cztery Nagrody Ministra NSzWiT. Była też wielokrotnie wyróżniana Nagrodami Rektora UJ. Została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1984) oraz Złotym Krzyżem Zasługi (1976), a za działalność w Polskim Towarzystwie Geograficznym otrzymała Złotą Odznakę PTG (1985).

Pracowita, niezwykle aktywna, zawsze pełna inicjatyw, mająca zdolności organizacyjne i łatwość w nawiązywaniu kontaktów naukowych, pomysłodawczyni i animatorka wielu ważnych projektów badawczych oraz cennych prac zespołowych, w społeczności akademickiej cieszyła się Profesor Warszzyńska powszechnym szacunkiem i autorytetem moralnym.

Odeszła od nas wybitna badaczka i nauczyciel akademicki, człowiek mądry, dobry i prawy, lecz przy tym skromny i wiele od siebie wymagający, a życzliwy innym. Odszedł od nas ktoś, kogo szanowaliśmy, ceniliśmy i kochaliśmy. Pozostanie po Niej wdzięczna pamięć tych, którzy Ją znali.

Antoni Jackowski

Włodzimierz Kurek

Uniwersytet Jagielloński

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

PRZYPIS

¹ Profesor Jadwiga Warszzyńska od 1994 do 2008 r. była aktywnym członkiem Rady Redakcyjnej czasopisma „Turyzm” oraz recenzentem wielu prac publikowanych w tym czasopiśmie. W roku 1995 Redakcja Naukowa „Turyzmu” w uznaniu zasług dla rozwoju geografii turystyki w Polsce dedykowała specjalny zeszyt (t. 5, z. 2) Pani Profesor Warszzyńskiej, w którym oprócz życiorysu uczzonej znajduje się wykaz bibliografii Jej dorobku naukowego do 1995 r. [przypis Redakcji].